

Reâugte'mesvuõtt

Vuä'nkânji da čiõlggsânji | 2024

Työttömyys | Koltansaame

Siiskōs

Kela tuärjjöözz reâugte'mes ooumže	3
Reâugte'mesvuõtpei'vvteä'g̊g̊	6
Reâuggmarkkântuärjjöös	10
Reâuggmõš reâugte'mesvuõd ää'i'j	15
Škooultõözz da harjtitõllmõözz	16
Puärsmeei reâugte'mes oummu tuärjjöös	17
Ooccmöš da mähssmöš	18
Nää'i't Kela kääzzkâstt	23

Kela tuärjjöözz reâugte'mes ooumže

Reâugte'mesvuõtt kie'ppad puåttjid.

Tän brosyyrâst vuä'pstet,
måkam teägglaž tuärjjöözz vuäitak vuäžžad Kelast,
jöös tu'st ij leäkku tuâjjpäi'kk.

Kela tuärjjöözz reâugte'mesvuõd äigga lie
reâugte'mesvuõtpei'vvteä'g̊g̊ da reâuggmarkkântuärjjöös.
Töin vuä'pstet tän brosyyr pue'tti seeidain.

Brosyyrâst vuä'pstet še reâuggmõözzâst
da mätt'tõõttmõözzâst reâugte'mesvuõd ää'i'j.
Brosyyr looppâst lie teâd tö'st,
mä'htt reâugte'mesvuõtt-tuärjjöözzid oožžât.

Brosyyr čiõlgat ee'jj 2024 vue'jjest.

Lââ'ssteâd nee'ttest da te'lfoonâst

Kela tuärjjöözzi pirr vuä'pstet
nuõrttsää'mkiõ'lle addrõõzzâst
www.kela.fi/nuorttsaamkioll

Reâugte'mesvuõd pirr vuä'pstet tää'rķben
Kela lää'ddkïõlساž seeidain
www.kela.fi/tyottomat

Jöös tu'st lie kõõčmõözz,
vuäitak såittad kääzzkâ'sttemnââmr
020 692 21|

Kii vuäitt vuäžžad Kela reâugte'mesvuött-tuärjjöözz?

Vuäitak vuäžžad reâugte'mesvuött-tuärjjöözz Kelast,
jös tu'st ij leäkku tuâjjpäi'kk
jiõk-ga vuäžž reâugte'mesvuött-tuärjjöözz jee'reså'rnn.

Kela mähss reâugte'mesvuött-tuärjjöözzid oummid,
kook jälste põõšjen Lää'ddjânnmest.
Sij lââ'ssen reâugte'mesvuött-tuärjjöözz määu'set
EU-jânnmin puättam oummid,
kook lie mâaimõssân reâuggam Lää'ddjânnmest.

Tää'rkest še, vuäitak-a vuäžžad Kela måtam jee'res
tuärjjöözzid, ouddmiärkkân jälstemtuärjjöözz.

Jõs pääžžak reâugte'mmen

Jõs pääžžak reâugte'mmen,
i'lmmtoööd tâ'lles reâugte'mes reâuggooccjen
tuâjj- da jie'llemvue'kk-konttra le'be TJ-konttra.

Reâugte'mesvuött-tuärjjöözz määu'set tâ'lk ää'i'jest,
kuä'ss leäk reâuggooccjen TJ-konttrest.
TJ-koontâr oudd še Kelaa'je ciâlkâlm tõ'st,
vuei'tet-a tu'nne mä'hssed tuärjjöözz.

Reâugte'mesvuöttäi'ggen leäk õõlgum
ooccâd aktiivlânji reâug.
Ton õõlgak še vä'lددed vuâstta ta'rjuum
reâug le'be škoultöözz.
Tõ'st ij vuei't keâlddööttâd määintaa,
muðoi seu'rrjössân vââjj lee'd tuärjjöözzi mõõntummuš.

Muu'st tuõ'l'jed reâuggooccmad viõggâst.
Tõn tuejeet TJ-konttâr ne'ttseeidain (läaddas):
www.tyomarkkinatori.fi

Reâuglažvuõđ kå' ddkiõčclõödmõš

Vue'ss reâugtem reâuggooccjin vuässââtt
reâuglažvuõđ kå' ddkiõčclõödmõš'sše.
Kå' ddkiõčclõödmõöžžâst dommkå' dd vie'kkat
reâug le'be škoultöözz kaunnmõöžžâst.
Vuäžžak reâuggooccjen teâđ mâñja i'lmmtoöttmõöžž tõ'st,
hâidd-a aa'sšääd tuu dommkå' dd avi TJ-koontâr.

Muuttâs-staanteä'g̊g pâ'jjel 55-ekksaid

Muuttâs-staanteä'g̊g lij tuärjjöś,
koon vuäitak vuäžžad Kelast le'be
tuâjte'mesvuöttkää'snest,
jös tuu leät peästtam tuâjstad.
Muuttâs-staantie'g̊gest lij mie'rr hiâlpeed
ođđ tuâjjpääi'kk kaunnmõöžž.
Tõn mie'rr lij seämma ko nu'tt õõut määnpâai pâ'lkk.

Vuäitak vuäžžad muuttâs-staantie'g̊g,
jös puk täk määin teâuddje:

- Leäk teâuddam 55 ee'kked.
- Tuu leät peästtam tuâjjpääi'kkstad puu't'temnallšem da
täälbeällsaž määinai vuâđald.
- Leäk leämmaš tuâjast seämma tuâjjpääi'kest
uu'ccmõssân 5 ee'kked.

Jõs kuulak tuâjte'mesvuöttkäšnna,
oo33 muuttâs-staantie'g̊g jiõčcad tuâjte'mesvuöttkää'snest.
Jõs jiõk kuul tuâite'mesvuõđkäšnna,
oo33 muuttâs-staantie'g̊g Kelast.

Reâugte'mesvuõttpei'vv-teä'gg

Reâugte'mesvuõttpei'vvteä'gg vuäitt lee'd tiânâspei'vvteä'gg le'be vuâđđpei'vvteä'gg.

Tiânâspei'vvteä'gg

Tiânâspei'vvtie'gg la'sk̄keet tiânnsi le'be puåttji mie'ldd.

Vuäitak vuäžžad tiânâspei'vvtie'gg,
jōs kuulak reâugte'mesvuõttkäsnna.

Ouddmiârkkâñ jee'res ämmatsuõ'rjin lie täujja
jiijjâz reâugte'mesvuõttkää'sn.

Lie še reâugte'mesvuõttkää'sn,
koid kii täattas vuäitt kuullâd.

Kela ij määu's tiânâspei'vvtie'gg,
jeät-ga tõn occu Kelast.

Reâugte'mesvuõttkää'snn mähss tiânâspei'vvtie'gg,
jōs leák kuullâm reâugte'mesvuõttkäsnna nokk kuu'kk
da teâudak reâugaståârram-määin.
Reâugaståârram-määin teâuddmõš miârkkshââvv,
što leák leämmaž nokk kuu'kk reâugast
ouddâl reâugte'mmen pääccmõöž.

Tiânâspei'vvtie'gg määu'set jäänmõsân 400 pei'vved.
Jōs leák leämmaž reâugast vuâlla 3 ee'jj,
vuäitak vuäžžad tiânâspei'vvtie'gg jäänmõsân 300 pei'vved.

Kõojj lââ'ssteâđaid tiânâspei'vvtie'ggest
jiijjad reâugte'mesvuõttkää'snest le'be
Reâugte'mesvuõttkaa'sni öhtsažorgaanisaatiost
(Työttömyyskassojen yhteisjärjestö, lääddas):
www.tyj.fi

Vuâđđpei'vvteä'gg

Jōs jiök leäkku reâugte'mesvuõttkää'sn vuäzzlaž
jiök-ga vuäžž tiânâspei'vvtie'gg,
Kela mähss vuâđđpei'vvtie'gg.
Tõn määu'set jäänmõsân 400 pei'vved.
Jōs leák leämmaž reâugast vuâlla 3 ee'jj,
vuâđđpei'vvtie'gg määu'set jäänmõsân 300 pei'vved.

Jōs leák vuâlla 25-ekksaž,
vuâđđpei'vvtie'gg vuäžžma lie rää'jtõõzz.
Taa'rkest TJ-konttrest,
vuäitak-a vuäžžad vuâđđpei'vvtie'gg.

Mâ'mmet vuâđđpei'vvtie'gg vuäžž?

Vuâđđpei'vvteä'gg lij 37,21 eu'rred pee'i'vest,
da tõn määu'set 5 pee'i'vest neä'ttlest.
Jōs tu'st lie päärna, vuäžžak päärnazpâjõõzz.
Tõt lij 5,84–11,05 eu'rred pee'i'vest tõn mie'ldd,
kâ'll päärnzed tu'st lie.

Päärnazpâjõõzz jeä't mahssu teänab 1.4.2024 ää'ljee'l, i

Vuâđđpei'vvteägga vuei'tet mä'hssed pâjõsvue'zz,
jōs vuässõõđak TJ-konttrin suâppum toi'mmjummša.
Vuâđđpei'vvtie'gg pâjõsvue'zz lij 5,29 eu'rred pee'i'vest.
Vuâđđpei'vvtie'gg pâjõsvue'zz määu'set
jäänmõsân 200 pee'i'vest.

Vuâđđpei'vvtie'ggest määu'set piiđid.

Vuäitak ärvvtõõllâd Kela ne'ttseeidai la'sk̄keem-mašina
veäkka, mâ'mmet vuäžžak vuâđđpei'vvtie'gg (lääddas).
www.kela.fi/laskurit

Reâugaståârram-mäinn

Što vuäžžak vuâđđpei'vvtie'ğğ,
ton õõlgak tieu'dded reâugaståârram-mään.

Reâugaståârram-mäinn teâuddai, jõs

- leäk leämmaž reâugast uu'ccmösân 26 neä'ttled mâaimôs 28 määnpââ'j se'st
- tuu tuâjjäi'ğğ lij leämmaž uu'ccmösân 18 čiâssâd neä'ttlest
- tuu pâ'lkk lij leämmaž sue'rj reâuggmäinnsuâppmôőžž meâldlaž le'be uu'ccmösân 1 331 eu'rred määnpââ'jest.

Reâugaståârram-mäinn mottai 2.9.2024.

Mâijja tõ'st reâugaståârram-mäinn nôrrai

- õhtt määnpââ'jj, jos leäk vuäžžam määnpââ'j äi'ğgen pää'lkk oo'ccmösân 930 eu'rred
- pie'll määnpââ'j, jos leäk vuäžžam määnpââ'j äi'ğgen pää'lkk oo'ccmösân 465 leša vuâlla 930 eu'rred.

Leäk teâuddam reâugaståârram-mään,
ko täk reâugaståârram-määnpââ'j lie nôrrjam öhttsi'żże 12
mâaimôs 28 määnpââ'j äi'ğgen.

Reâuggmôőžž mâtam nuu'bb EU- le'be Etv-jânnmest
le'be Svei'ccjânnmest vuei'tet še la'skkeet mie'ldd.

Reâugaståârram-mainnu vuei'tet la'skkeed mie'ldd reâug
še kuu'kkab ää'i'jest ko 28 määnpââ'jest ouddmiârkkân tâ'l,
jõs

- leäk puõccâm
- leäk mätt'tõõttâm
- leäk hâiddam vuâlla 3-ekksaž päärnžad
- leäk vuässõõttâm TJ-konttâr jâ'rjstem tââimaid.

Põõrgâsnee'kkest lij jijjâs reâugaståârram-mäinn.
Jõs leäk põõrgâsneč,
täär'kest vuâđđpei'vvtie'ğğ mäainaid Kelast.

Reâugte'mmen ålggjânnmin

Reâugte'mesvuõttpei'vvtie'ğğ määu'set
mâtam vuõ'jin še te'l,
ko leäk ålggjânnmin da oožžak to'ben reâug.

Reâuggmarkkântuärjjõs

Jõs jiõk vuei't vuäžžad tiânâspei'vvtie'g̊g
le'be vuâđđpei'vvtie'g̊g,
tu'nne vuei'tet mä'hssed reâuggmarkkântuärjjõözz.
Tõn vuäitt vuäžžad 18–64-ekksaž reâugte'mes reâuggooocci,
kåått jäälast põõšjen Lää'ddjânnmest.
Reâuggmarkkântuärjjõözz äi'g̊g ij leäkku rää'jtum.

Vuäžžak tuâjjmarkkântuä'rjjõözz,
hå't jiõk tieu'dd tuâjaståärram-määin
le'be jiõk leäkku leämmaš tuâjast nokk kuu'kk.
Vuäžžak reâuggmarkkântuärjjõözz še te'l,
ko leäk vuäžžam tiânâspei'vvtie'g̊g
le'be vuâđđpei'vvtie'g̊g 400 pei'vved.

Reâuggmarkkântuärjjõözz jeät mahssu ålggjânnmid.

Reâuggmarkkântuärjjõözz vuäžžma lie rää'jtõözz,
jõs leäk vuâlla 25-ekksaž le'be
jõs tu'st ij leäkku ämmtallaš škooultõs.
Tää'rkest TJ-konttrest,
vuäitak-a vuäžžad reâuggmarkkântuärjjõözz.

Mâ'mmet reâuggmarkkântuärjjõõzz vuäžž?

Reâuggmarkkântuärjjõos lij 37,21 eu'rred peei'vest,
da tõn määu'set 5 peei'vest neä'ttlest.

Reâuggmarkkântuärjjõos lij â'tte seämma šoora
ko vuâđđpei'vvteä'ğg da tõ'st še määu'set piidid.

Vuäitak vuäžžad reâuggmarkkântuärjjõosse pâjõõzz,
jõs tu'st lie päärna le'be
jõs vuässõõđak TJ-kontrin suåppum toi'mmjummša.
Pâjõõzz lie seämma šoora ko vuâđđpei'vvtie'ğgest.

Päärnažpâjõõzz jeä't mahssu teänab 1.4.2024 ää'ljee'l.

Reâuggmarkkântuärjjõos lij
jee'resnallšem ko vuâđđpei'vvtie'ğg tõ'st,
što puärrsi puåtti vuei'tte vaikted tuärjjõõzz meärra.

Jee'res puåtti kie'ppee tuärjjõõzz

Puk jiijjad puåtti kie'ppee reâuggmarkkântuärjjõõzz meä'r.

Jõs tu'st lie kapitaalpuåtti,
tõk še vuei'tte kie'ppee tuärjjõõzz meä'r.
Kapitaalpuåtti lie ouddmiârkkân vuåkrrpuåđ,
vuei'ttemvuässõs da kaaupšemuäitt.

Jiijjad kapitaalpuåtti jie kuuitâg vaaikât
reâuggmarkkântuärjjõosse

- jõs leák teâuddam 55 ee'kked
da leák teâuddam reâugaståårram-määin
ouddâl ko pa'cciik reâugte'mmen
- jõs vuässõõđak TJ-kontrin suåppum toi'mmjummša.

Puärrsi puåtti kie'ppee tuärjjõõzz,
jõs jälstak suännain.

Vuäžžak kuuitâg pâi uu'ccmõsân peä'l
reâuggmarkkântuärjjõõzzstad.

Puärrsi puåtti jie vaaikât,
jõs vuässõõđak TJ-kontrin suåppum toi'mmjummša.

Määng tuärjjõõzz jie vaaikât reâuggmarkkântuärjjõosse.
Tõk lie ouddmiârkkân päärnažlââ'ss, jeä'ltemveä'kk,
pi'rgeemtuärjjõos, jälstemtuärjjõos da lää'mestuärjjõos.

Vuäitak ärvvtôõllâd Kela ne'ttseeidai
la'skkeem-mašina veäkka,
mâ'mmet vuäžžak reâuggmarkkântuärjjõõzz (lääddas):
www.kela.fi/laskurit

Reâuggmõš reâugte'mesvuõđ ää'i'j

Jõs reâugak mâtmešt reâugte'mesvuõđ ää'i'j,
tuâjjiânnasad vuä'i'tte kie'ppeed reâuggmarkkântuärjjõõzz
le'be vuâđđpe'i'vvtie'gğ meä'r.

Vuâđđvuâkkõsân lij,
što ko teä'n'jak reâugast eeu'r,
tuärjj keäppan 50 se'ntted.

Vuäitak kuuitâg teä'n'jed 300 eu'rred määnpââ'jest tõntää,
što tõt kie'ppad tuärjjõõzz meä'r.
Tõn kååččat suõjjvue'ssen.

Suõjjvue'ss poott 1.4.2024,
da mâñja tõ'st puk tiânnâz kie'ppee tuärj meä'r.

i

I'lmet reâuggciâssääd da reâuggpeei'vääd Kelaa'je.
Kela vuäžž pä'lkkteâđaid puâđrekistee'rest
da äu'kkad tõid ooccmõõzzi kiött'tõõllmest.

Škooultõõzz da harjutõõllmõõžž

Reâugte'mmen vuäitak oo33õõttâd škooultõ'sse le'be harjutõõllmõ'sše.

Nää'i't pue'rääk tuu vuei'ttemvuõđid vuäžžad reâug.
Vuäitak vuäžžad tuärjjõõzz še škooultõõzz le'be harjutõõllmõõžž ää'i'jest.

TJ-konttrest lie jee'resnallšem tuâjjtâttmõõžž ouudeei kääzzkõõzz.

Tõk lie

- mätt'tõõttmõš
- reâuggviõkkškooultõs
- reâuggoooccâmvalmštummuš
- sue'rõgvalmštummuš
- reâuggkičclõddmõš
- škooultemkičclõddmõš
- säu'rsmõ'tti tuâjjtoi'mmjummuš.

Kõõjj lââ'zz tuâjjtâttmõõžž ouudeei kääzzkõõzzin da suâv tõid vuässõõttmest TJ-konttrest.

Vuäžžak škooultõõzz le'be harjutõõllmõõžž ää'i'jest tuärjjõõzz takainalla, jõs leäk suâppâm vuässõõttmest TJ-kontrrin. TJ-kontrrin suâppum škooultõõzz le'be harjutõõllmõõžž ää'i'jest vuäitak vuäžžad tuärjjõss'sad še pââjõõzz. Pââjõõzz vuäitt vuäžžad jäänmõsân 200 peei'vest.

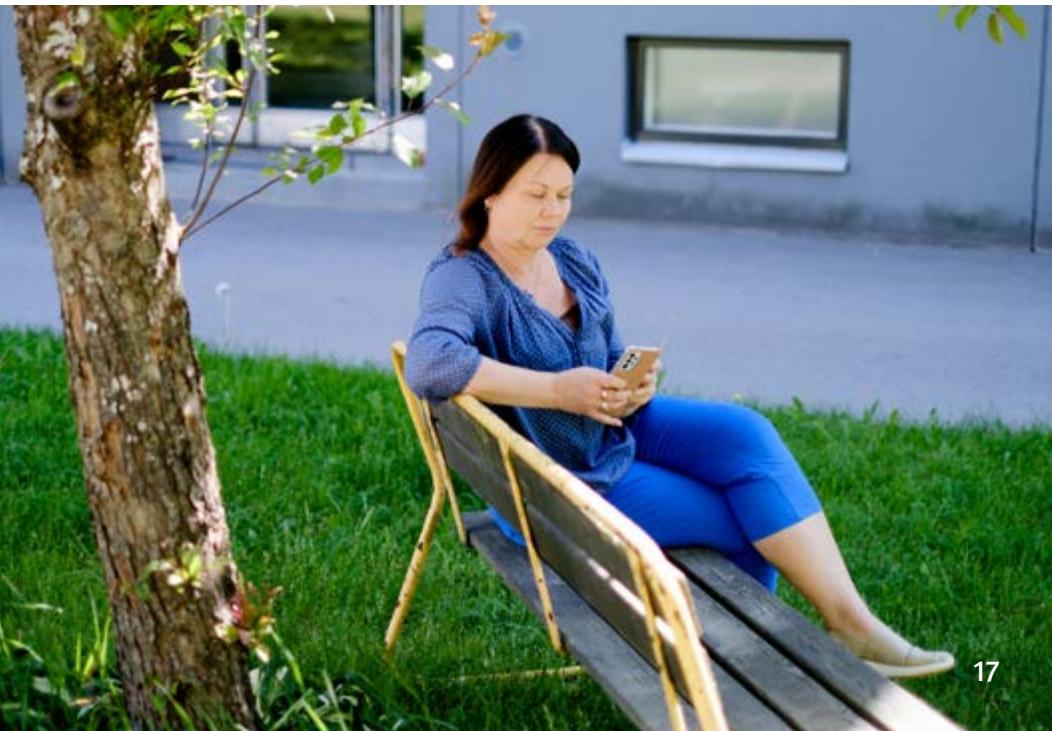
Vuäitak måtam vuõ'jjin vuäžžad ko'rvvõõzz maa'tkikoolain da jee'res koolain tõn ää'i'jest, kuä'ss vuässõõđak škooultõ'sse le'be jee'res toi'mmjummša.

Puärsmeei reâugte'mes oummu tuärjjõs

Jõs leäk šõddâm ee'jj 1964 le'be ouddâl tõn, vuäitak piâssâd nu'tt ceälkkum jeältõkpâcca le'be vuäžžad lââ'sspee'i'vid tiânâspe'i'vvteäggâ le'be vuâđđpe'i'vvteäggâ. Te'l vuäžžak pei'vvtie'gg, sa serddjak puä'resvuõttjeältõ'kke.

Vää'ld õhttvuõđ Kelaa'je, jõs smiõttak, vuäitak-a vuäžžad lââ'sspee'i'vid vuâđđpe'i'vvteäggâ. Jõs haa'lääk lââ'sspee'i'vid tiânâspe'i'vvteäggâ, vää'ld õhttvuõđ reâugte'mesvuõttkäšnnsad.

Vuäitak ooccâd puä'resvuõttjeältõõgg ouddâl 65 ee'jj ââ'jj, jõs leäk šõddâm ouddâl ee'jj 1962. Lââ'ssen tu'st fe'rttai lee'd reâugtem da vuäžžad lââ'sspee'i'vid vuâđđpe'i'vvteäggâ.

Ooccmōš da mähssmōš

I'lmmtōõđ vuõššân reâugte'mes reâuggoooccjen TJ-konttrest.

Oožz reâugte'mesvuõtt-tuärjjõõzz Kelast,
ko leäk leämmaž reâugte'mmen jiõččvasttõsää'i'j
le'be 7 arggpee'i'v.

Vuäitak vuäžžad reâugte'mesvuõtt-tuärjjõõzz
mâäikiõ'tte jäänmõsân 3 määnpââ'j ää'i'jest.

Oožz reâugte'mesvuõtt-tuärjjõõzz nee'ttest:

www.kela.fi/neettest

Taa'rkest ooccmōõžžäst,
mõõk meälldõõzz tõ'st â'lõõge lee'd.
Meälldõõzzid vuäitt še tååimted Kelaa'je nee'ttest.

Vuäitak ooccâd tuärjjõõzz še lomaakkin,
koon vuäžžak Kela kontrrin da ne'ttseeidain:

www.kela.fi/lomaakk

Kela påå'staddrõs lij

Kela

PL 10

00056 KELA

Vuäitak hääddad miälggâd puk Kela-aa'ššääd še te'lfoonâst.

Ko Kela lij kiött'tõõllâm ooccmōõžžad,
vuäžžak päikksad tu'mmstõõgg.
Tu'mmstõõggâst i'lmmtet tuärjjõõzz meä'r,
vuâđ da mä'hssempei'vv.
Vuäžžak tu'mmstõõgg te'l še,
jõs tu'nne ij leäkku miõttum tuärjjõs.

Kela mähss tuärjjõõzzid tuu bañkkti'lle.

Reâugte'mesvuõttää'i j i'lmmtõs

Jõs reâugte'mesvuõtt juätkkai,
ton õõlgak tääimted Kelaa'je
reâugte'mesvuõttää'i kuõskki i'lmmtõõzz
4 neä'ttel kõõski.
Kela mähss tu'nne tuärjõõzz i'lmmtõõzzad vuâđald.

Reâugte'mesvuõttää'i j i'lmmtõõzz vuäitak tuejjeed nee'ttest
le'be lomaakkin, koon vuäitak pri'ntted Kela ne'ttseedain
le'be vižâd Kela konttrin.

Mie'rķked i'lmmtõ'sse tõid pee'i'vid,
ko leäk leämmaž reâugtem,
da tõid pee'i'vid, ko leäk vuässõõttâm
TJ-konttrin suåppum toi'mmjummša.

Jõs leäk reâugte'mesvuõttää'i
leämmaž aa'i'ji mie'ldd reâugast,
mie'rķked i'lmmtõ'sse tõid pee'i'vid,
ko leäk leämmaž reâugast.

I'lmmet, jõs vuâkkad mottai

Jõs jie'llmad mottai,
tõt vuäitt vaikted tuu Kelast vuäžžam tuärjõõzzid.
Muuttâs vuäitt kuõskkâd ouddmiârkkâan jälstummuž,
puâttjid, reâuggmõõž le'be piârri.

Muu'st i'lmmted muttsin Kelaa'je.
Vuäitak tuejjeed tõn nee'ttest, te'lfoonâst le'be konttrest.

Tuu vasttõõzzâst lij vue'zzstad ainsmâ'tted,
što Kelast lie vuõigg teâđ.
Te'l tuärjõõzz määu'set tu'nne vuõigg šooržen.

Jõs tu'mmstõõggâst lij vââ'kk

Jõs Kela tu'mmstõk lij tuu miõlâst puässtad,
vuäitak ooccâd tu'mmstõ'kké muttâz.

Vuäžžak tu'mmstõk-kee'rj mie'ldd vuäppõõzzid tõ'st,
mä'htt muttâz oožžât.

Jõs tu'st lie kõõčmõõžž,
vää'ld vuõššân õhttvuôđ Kelaa'je.

Nee'ttest vuäitak

- ooccâd tuärjõõzzid
- vuõltteed meâlddõõzzid
- taa'rķsted ooccmõõžžad vue'jj
- vuõltteed saaggid
- i'lmmted muttsin
- looppted tuärjõõzz.

Kela nuõrttsää'mkiõ'lle

Nuõrttsää'mkiõllsa ne'ttseeid:
www.kela.fi/nuorttsaamkioll

Nuõrttsää'mkiõllsa brosyyr:

Jeältõõgg da jee'res jeältõkvüäžžai tuärjjõõzz
Mätt'tõõđi da veä'rğõõolgõtõsnee'kk
Pi'rğeemtuärjjõs
Puõccmõš da lää'mesvuõtt-tuärjjõõzz
Pä'rnnpiârri

■ Reâugte'mesvuõtt

Säursmâttmõš
Takai jälstemuärjjõs
Ålggjânnmin Lää'ddjânnma le'be
Lää'ddjânnmest ålggjânnmid

Nuõrttsää'mkiõllsaž brosyyrid vuäitt pri'nttjed
nee'ttest addrõõzzâst:
www.kela.fi/brosyrr